

XVI. ASIR ŞAİRİ AZİZİ’NİN (ö. 1585) BAZI GAZELLERİ

Araş. Gör. Ersen ERSOY

Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Bu yazıda XVI. asır şairlerinden Azîzî’nin daha önce yayımlanmamış olan otuz dokuz gazeli yayımlanmaktadır. Öncelikle biyografik kaynakların verdiği bilgiler ışığında Azîzî’nin hakkında çok az malumatımız olan hayat hikayesinden bahsettik. Onun İstanbullu ve adının Mustafa olduğunu belirttik. Yedikule dizdarlarının kethüdalığı vazifesini yürüttüğünü ifade ettik. Kaynakların Azîzî’nin şairliğiyle ilgili değerlendirmelerinin altını çizdik. Onun 1585 tarihinde vefat ettiğini, bir divanı olduğunu ve İstanbul’un güzellerinden bahseden şehrengizinin şöhretini anlattık. Bunu müteakiben daha önce yayımlanmamış olan otuz dokuz gazelinin çeviri yazılı metnini araştırmacıların istifadesine sunduk.

Anahtar Kelimeler: Azîzî, Gazel, XVI. asır, Şehrengiz.

SOME GHAZALS OF AZİZİ A POET OF XVIth CENTURY

ABSTRACT

In this article we are editing unpublished thirty nine ghazals of Azîzî who is a poet of XVIth century. Firstly in the light of biographical resources we study life of the poet who we know very little about his curriculum vitae. We state that he was from Istanbul his name was Mustafa. We underlined that the date of his death is 1585. We write down that he has a diwan –collection of poems- and a famous shahrangiz – a literary genre about the beautiful of a city. Moreover we gave the transcribed text of Azîzî’s thirty nine ghazal that not published upto today.

Keywords: Azîzî, Ghazal, XVIth Century, Shahrangiz.

Pek çok divan şairi gibi Azîzî’nin hayatı ile ilgili bilinenler de son derece sınırlıdır. Âşık Çelebi, (ö. 1571) (Âşık Çelebi 1971: 27) ve Pervâne Bey (Pervâne Bey: 297a) adının Mehmed, Kınalızâde Hasan Çelebi (ö. 1603) (Kınalızade Hasan Çelebi 1989: 630), Riyâzî (ö. 1644) (Riyâzî: 104b), Gelibolulu Âlî (ö. 1600) (İsen 1994: 316), Kâtip Çelebi, (Kâtib Çelebi 1941: 8101) Müstakimzade Süleyman Sadeddin (Müstakimzâde: 318a) ve Şemseddin Sâmi (Şemseddin Sâmi 1306: 3151) Mustafa olduğunu söyler. Âşık Çelebi ve Pervâne Bey şairin ismi hususunda yanlış olmalıdır. Çünkü hem diğer kaynaklar bu konuda fikir birliği içerisindedirler hem de Kınalızâde Hasan Çelebi, Azîzî’yi tanıtırken seçilen beyitlerin şairin kendisi tarafından mektupla gönderildiğini anlatır. Dolayısıyla şairin adı Mustafa olmalıdır. Bütün kaynaklar

şairin İstanbullu olduğunu belirtirler. Meslek olarak Yedikule dizdarlarının kethüdalığını üstlendiğini ifade ederler. Bunların dışında Âşık Çelebi, Azîzî'nin iyi bir mücellit olduğunu söyler.

Azîzî'nin vefatı ile ilgili olarak biyografik kaynaklardan sadece Kâfzâde Fâizî bilgi verir. Ona göre Azîzî, 993 (m. 1585) senesinde dünyasını değiştirmiştir. Şairin vefatına Beyram Bey, “*Kodı burc-ı bedeni cân-ı Azîzî gitdi*” mısraını tarih düşürmüştür (Fâizî: 72a).

Azîzî'nin mürettep bir divanı olduğunu Kâfzâde Fâizî belirtir. Kaynaklar, Azîzî'nin şiiirlerinden sitayişle bahsederler. Onun şiiir sanatına çok çalıştığını ve bu hususta şöret bulduğunu söylerler. Âşık Çelebi, Azîzî'nin şairlik kudreti hakkında “*Egerçi hurfetde mücelliddür ammâ şan‘at-ı şî‘rde gâyet müceddiddür. Vâkı‘an Mısr-ı nazmuñ ‘Azîzîdür. Anuñcün maħlaşı daħı ‘Azîzîdür*” cümlelerini sarfeder (Âşık Çelebi 1971: 27). Riyâzî onun belagat Mısırının sultanı olduğunu söylerken (Riyâzî: 104b), Âlî şairin san‘atlı ve makbul sözlerinin olduğu görüşündedir (İsen 1994: 316). Hasan Çelebi, onun şiiir söyleme san‘atı hususunda çalıştığını, bu fende ilerlediğini, şairliğinin gayet sağlam olduğunu ve şiiirlerinin itibar bulduğunu beyan eder (Kinalızade Hasan Çelebi 1989: 630). Azîzî, bazı beyitlerinde şiiirle ilgili görüşlerine yer verir. Örneğin güzel ve ölçülü şiiiri nazım ülkesinin tatlı dilli ve lale yanaklı padişahına benzetir:

Hüsn-i Yüsuf-veş Azîzî şî‘r-i mevzûn-ı hasen
Mısr-ı nazma hüsrev-i şîrîn-zebândur lâle-ruħ (G 6/5)

Şair şiiirlerinin Gubârî'nin şiiirleriyle benzerlik gösterdiğini şu beytinde zikreder:

Esrâr-ı haţt-ı la‘lüni ögseñ de mü-be-mü
Şî‘rüm Gubârî şî‘riyle oldı kıl-be-kıl (G 29/7)

Azîzî aşağıdaki beyitte şiiir sanatına meyli olan bir güzel sevdiğini, güzel şiiir yazmasının sebebinin ona duyduğu aşk olduğunu anlatır. Bununla da kalmayan şair, artık şiiir söylemek nasıl olurmuş görsünler diyerek diğer şairlere de meydan okur:

Yine bir şî‘re mâyl dilberi sevdüm ‘Azîzî-veş
Nic’olur söylemek şimden girü eş‘arı görsünler (G 13/5)

Azîzî'nin dikkat çeken yönlerinden biri edebiyatımızda kadınlar hakkında *şehrengiz* yazan tek şair olmasıdır. Eserin adı *Şehr-Engîz-i İstanbul Der-Hûban-ı Zenân* yahut *Nigârname-i Zevk-Âmîz Der-Üslûb-ı Şehr-Engîz*’dir. Şair hakkında bilgi veren bütün biyografî kaynakları Azîzî'nin kadınlarla ilgili *Şehrengiz* kaleme almasından bahseder. Agah Sırrı Levend, şehrengizlerle ilgili çalışmasında bu eserin tam metnini yayımlamıştır (Levend 1957: 119-139). Buna göre şair sebab-i telif kısmında arkadaşlarının kendini ziyarete geldiklerini, işret meclisi kurup şiiir ve şehrengizler okuduklarını daha sonra arkadaşlarının İstanbul kadınları hakkında kendisinden bir *Şehrengiz* yazmasını

rica ettiklerini anlatır. Bazı şehringizlerde şehir tasviri varken Azîzî'nin eserinde buna tesadüf edilmez. Şair arkadaşlarının ısrarı üzerine adı geçen *Şehrengizi* kaleme almaya karar verdiğini ifade eder. Azîzî, elli İstanbul güzelini üçer beyitte tasvir etmiştir. Azîzî'nin güzelliğini tavsif ettiği İstanbul dilberleri şunlardır: Saçlı Zaman, Penbe Aynî, Kız Alem, Dîvâne Meryem, Debbâğ Kızı Hâtimâne, Cennet-i Meh-Sûret, Kemâl Kızı Hümâ, Burgucu Kızı Âişe, Paşa Hatun, Mumcu Kızı Fâtımane, Kassâb Aynîsi, Küçük Kamer, Tavukçu Kızı Âyişe, Derzi Kızı Âlem, Turramâne, Mihrî, Bihzâd Hümâsı, Sülün Emine, Râhime, Mevzûn, Muhsine, Aynî, Cemîle, Kamer, Küpeli Kızı Kerîme, Hâce Kızı Şem'î, La'l-pâre, Zelfe kızı Selîm Şâh, Eğlence, Ak Güvercin, Küçük Kamer, Hümâ, Ak Âlem, Cihân, Ermeni Sultan, Çırmanlu Âyişe, Kız Âyişe, Hümâ, Fahrî Hatun, Rum Meryem, Müzeyyen kızı Mihmân, Selîm Şâh, Sofracılar Âyişesi, Hinnâcı Kızı Emi Hân, Havvâ, Topuklu Âyişe.

Azîzî'nin *Şehrengiz*'i dışındaki manzûmeleri üzerinde, bilindiği kadarıyla, geniş çaplı bir çalışma yapılmamıştır. Metinlerini verdiğimiz gazeller İstanbul Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet yazmaları O.000103 numarada kayıtlıdır. Güzel bir talik hatla yazılmış mecmuada XVI. asır şairlerinden Ümîdî'nin divançesiyle birlikte Sâ'î, Edirneli İlmî, Necâtî Bey, Ayânî, Misâlî, İzârî, Figânî, Bursalı Rahmî, Kâmî, Hâverî, Hayâlî, Hâtîfî, Hâlisî, Azîzî gibi şairlerin şiirleri bulunmaktadır. Mecmuada Azîzî'nin otuz yedi gazeli vardır. Pervâne Bey'in nazireler mecmuasındaki yayımlanmamış iki gazeli daha ilave edildiğinde yayımlanan gazel sayısı otuz dokuz olmuştur. Pervâne Bey'in tertip ettiği nazireler mecmuasında Azîzî'ye ait dört şiir vardır. Derleyici belirttiğimiz şiirlerin başlıklarına “Nazîre-i Azîzî Yedikuledendür” ifadesini koymuştur. Bahsi geçen gazellerin ikisini ve diğer başka mecmualardaki bir kaside, bir terci'-bend ve bir müseddesi Sadeddin Nüzhet daha önceden yayımlamıştır (Ergun 1946: 634-637). Süleymâniye Kütüphanesi Lala İsmail Paşa 723 numarada 105b-118b yaprakları arasında da Azîzî adına kayıtlı gazeller vardır. Ancak buradaki şiirlerin hiç birisinin –üslupları XVI. asır şiirini andırmakla birlikte- bizim metnini verdiğimiz gazellerle ve tezkirelerde Azîzî'nin şiirlerinden örnek olarak gösterilen beyitlerle örtüşmemesinden dolayı ihtiyaten çalışmamıza dahil edilmemiştir. Süleymaniye Kütüphanesi Mihrişah Sultan Bölümü 202 numarada 243b-248b varakları arasında fişlerde Azîzî namına kaydedilmiş bir mesnevi vardır. Bu metin, Sultan Ahmed devri şairlerinden Aziz Efendiye aittir.

Diğer taraftan Hırvatistan'ın başkenti Zagreb'de bulunan Bilim ve Sanat Akademisi Kütüphanesi OZJA 1064 numarada (İsen 1984: 34) ve Londra'daki Royal Asiatic Society Kütüphanesi 34 numarada (Codrington 1892: 550) Azîzî adına kayıtlı divanlar bulunmaktadır. Ne yazık ki bunların hangi Azîzî'ye ait olduğunu tetkik etme imkânımız olmamıştır. Haklarında herhangi bir çalışma yapılmamış olan bu divanların kopyalarının elde edilmesi ve bunlarla ilgili etütlerin yapılmasının edebiyat tarihimiz bakımından faydalı olacağı muhakkaktır. Bunlara ek olarak John Rylands kütüphanesinde bulunan ve XVI.

yüzyılda yaşamış muhtelif şairlerin şiirlerini ihtiva eden 169 numaralı yazma mecmuada (Schmidt 2011: 278) Azîzî mahlaslı bir şaire ait kırk üç gazel bulunmaktadır.

Her ne kadar bir şairin şiirlerinin tamamı incelenmeden genel yargılarda bulunmak doğru değilse de metnini verdiğimiz manzumelerden yola çıkarak şekil ve muhteva ile ilgili birkaç şey söylemek mümkündür. Şair, incelediğimiz gazellerinde şu kafiye ve redifleri kullanmıştır: -âb, -â-yı devlet, -âm olur bâ^ç is, -âc, -ün kadeh, -ândur lâle-ruh, -erî hürşîd, -â ümîd, -ârı geçinür, -erden alur, -ândan çıkar, -em çeker, -ârı görsünler, ârlar, -âremüz, -âna beñzer beñzemez, -üs, -âddan görmüş, -ân olmuş, âl olmuş, -âra şarmaşmış, -âra ^ç arz, -er dirîg, -âm-ı şerîf, -âne çeng ü nây u def, -ağ, -înlık, -ân tutuñ, -il, -âh benüm sulţanum, -îm, -âm içmek diler göñlüm, -âsın sen, -er isterin, -âh-ı nev, -âde, -âde, âd gibi, -âl gey. Bu sıralamadan da anlaşılacağı üzere şair, gazellerinin büyük bir kısmında redif kullanmayı tercih etmiştir. Elimizde sınırlı sayıdaki gazellerinden hareketle şairin en fazla kafiye ve redif imkanı olan râ harfini en çok kullandığını ifade etmeliyiz. Azîzî, buradaki otuz dokuz gazelin on beşinde *fâ^çilâtün/fâ^çilâtün/fâ^çilâtün/fâ^çilün* kalıbını kullanmıştır. Bu kalıp, Azîzî'nin yaşadığı dönemde başka şairler tarafından da en çok kullanılan vezindir (Flemming 1994: 64). On bir manzumede *fe^çilâtün/fe^çilâtün/fe^çilâtün/fe^çilün*, yedi şiirde *mefâ^çilün/mefâ^çilün/mefâ^çilün/mefâ^çilün*, altı yerde de *mef^çülü/fâ^çilâtü/mefâ^çilü/fâ^çilün* kalıbını kullanır. Görüldüğü üzere Azîzî vezin tercihinde çok farklı kalıplar kullanmayı tercih etmeyip aynı tef'ilenin tekrarına dayanan bir prozodi kullanımını yeğlemiştir.

Elimizdeki gazellerden hareketle Azîzî'nin şiirinin muhtevasında işret ve musikînin dikkati çektiğini söyleyebilir ve gazellerini âşikâne olarak nitelendirebiliriz. Kadeh ve çeng ü nây u def redifli yek ahenk gazelleri bu hususun güzel numuneleridir. Ayrıca şarâb, kadeh, câm, mey gibi işretle ilgili kelimelerin sıklığı da bu duruma bir işaretler. Şimdi Azîzî'nin bahsedilen gazellerini ilgililerin dikkatine sunuyoruz.

1

fâ^çilâtün/fâ^çilâtün/fâ^çilâtün/fâ^çilün

1. Hâne-i ^ç aqlum fenāya virdi seylâb-ı şarâb
Göreyin kim ola anı şatanuñ evi harâb
2. Şevk-ı la^ç lüñ göñlümi cānā düşürdi bādeye
Cām-ı ^ç ışkuñ cānumı āvāre kıldı çün habâb
3. N'ola kūyuñda görüp düşnām ide a^ç dā baña
Yād kimse görse lâ-büd üresin çomaz kilâb
4. Sāye-veş yoluñda ben hāk olduğum kâfir a^ç dā

Gördi reşkinden didi *yā leytenī küntü türāb'*

5. Tīğ-i ğamla toĝranup sīh-i belāya sancılıp
‘Aşķ ocaĝında Azīzī oldı baĝrum şış kebāb (31a)

2

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Ey ħarīm-i ħaremün şahn-ı sarāy-ı devlet
İşigün ehl-i dile cāy-ı recā-yı devlet
2. Ħam-ı zülfün mi yaĝod şafha-i ruşsārunda
Yazdı ħattāt-ı ezel dāl-i du‘ā- yı devlet
3. Koma sevdā-yı ser-i zülfini elden o mehüñ
Ey gönül var ise başuñda hevā-yı devlet
4. Āstānında o şahuñ olagör derbānı
Diler-iseñ elüñe gire ‘aşā-yı devlet
5. Ħışm idüp şeşperini farkuma urduķca o şāh
Şanuram kim başuma ķondı hümā-yı devlet
6. Kışver-i ħüsn ü melāĥat şehidür yār meger
Kanda ‘azm itse çeker ķadd-i livā-yı devlet
7. Cāme-i faķr ile faĥr eyle Azīzī yüri var
Eyleme ‘āķıl-iseñ meyl-i ķabā-yı devlet (31a)

3

mefā‘ ilün/mefā‘ ilün/mefā‘ ilün/mefā‘ ilün

1. Egerçi seyr-i pehlü itmege ħammām olur bā‘ iş
Velī ħammām seyrine o sīm-endām olur bā‘ iş
2. Dile tīğ-i müjeñ efķarı düşdi ķorķaram ammä
Beni öldürmege o tīğ-i ħün-āşām olur bā‘ iş
3. Fiğān u dād elinden gönlümüñ her gördüĝi şāha
Beni cān-ile ķul itmege ol nā-kām olur bā‘ iş

¹Keşke toprak olsaydım. Kur’ân, 78/40.

4. Viren bezm-i cihānı hāy u hūya şevk-ı la^ç lüñdür
Belî kıandaysa ğavġāya mey-i ğül-fām olur bā^ç iş
5. Çıkup ol meh görünmez aḥşam olmayınca beñzer kim
Hilāl-eburü güzeller seyrine aḥşam olur bā^ç iş
6. Cem ü Cemşid-veş elümden kıoma cām-ı meyi bir dem
Ki dil kıayġusunuñ def^ç ine nüş-ı cām olur bā^ç iş
7. Azizî yād olam dirseñ bir eyü nām kııl taḥşil
Kışi ḥayr-ile yād olmaġa nıkü-nām olur bā^ç iş (31a)

4

fā^çilātün/fā^çilātün/fā^çilātün/fā^çilün

1. Derd-i hecrüñle be-ġāyet muḥtelif oldı mizāc
Gel taḥbüm vaḳtidür baña ^ç ilāc eyle ^ç ilāc
2. Leblerüñ bāzār-ı ḥüsn içre ne şirīn-kār olur
Kim geñi ḥelvä vü pālüde şatar ġāñi ğülāc
3. Çekdüñ aldum yārı aġyāruñ elinden çarb-ı dest
Şanki şāñ-ı ^ç ālemem aldum o kāfirdeñ ḥarāc
4. Mihr ü meh gibi seni altuna ġarḳ eyleser de
Merd iseñ itme zen-i ġerdüna ^ç arz-ı iḥtiyāc
5. O melek-sīma Azizî nice yār olsun saña
Kim perī insāñ-ile itmez bilürsin imtizāc (31b)

5

fā^çilātün/fā^çilātün/fā^çilātün/fā^çilün

1. Leblerüñden öġrenür ey yüzi ğül efsün kıadeḥ
Ehl-i bezmüñ ^ç aḳlıñı _alup eyledi mecnün kıadeḥ
2. Derd ü ġam bīmārına dāyim şifā-sāz olmaġa
Bezm-i meyde eylemişdür başka bir kıāñün kıadeḥ
3. ġün toġar şanmañ şabüñi itmek içün her seḥer
Sāḳī-i ġerdün eline aldı bir altun kıadeḥ
4. Biz o rindāñ-ı kıadeḥ-peymālaruz kim reşık ider

Bezmimizde olmağa bu kâse-i gerdün adeh

5. Meclisinde her kesün bezl-i şarâb-ı sürh ider
Sâkiyâ buldı meger gencine-i ârün adeh

6. Devr-i gül irdi yine her lâle-i bezm-i çemen
Aldı ‘ayş u nüş için destine bir gül-gün adeh

7. Bülbül olur her gö[re]n anı Azîzî güyiyâ
Gülşen-i bezme olupdur onca-i mevzün adeh (31b)

6

fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilün

1. Bir gül-i andân-ı gülzâr-ı cenândur lâle-ruh
Bir nihâl-i serv-i bostân-ı cenândur lâle-ruh

2. Bâğ-ı hüsne tûğ-ı şâhîdür nihâl-i kâmeti
Server-i hübân-ı ‘âlem bir cevândur lâle-ruh

3. Gül gül itsem dâğ-ı ‘ışkıla ‘aceb mi sînemi
Berg-i nâz-ile pür olmış nahl-i cândur lâle-ruh

4. N’ola geyse gâh sebz ü gâh sürh ü gâh zerd
Gülşen-i ‘âlemde mîr-i ‘âşîkândur lâle-ruh

5. Hüsni-i Yûsuf-veş Azîzî şî‘r-i mevzün-ı asen
Mısr-ı nazma hüsrev-i şîrîn-zebândur lâle-ruh² (32a)

7

mefâ‘ilün/mefâ‘ilün/mefâ‘ilün/mefâ‘ilün

1. Cihân bâzârını geşt itse tañ mı serserî urşîd
Metâ‘-ı mihrüne ey mâh olupdur müşterî urşîd

2. Meger iqlîm-i çarhuñ şehriyâr-ı ‘âli-şânidur
Geyer her şubh-dem başına bir tâc-ı zeri urşîd

3. Nazar itsün cemâli mâhını görsün diyü her dem
O şâha oldı bir âyîne-i İskenderî urşîd

² Hüsni-i Yûsuf aynı zamanda Manastırlı Celal’in sevgilinin güzellik unsurları hakkında yazdığı gazellerinden oluşan bir eserin adıdır.

4. Görünmez çeşm-i ʿālem-bīnūme ey lāle-ḥad sensiz
Cihān bāğının olsa her gül-i rengīn-teri ḥurşīd

5. ʿAzīzī sen degül ʿālem Feraḥşādı geçer anuñ
Meger itdi cihāna Ḥaḳ o māh-ı enveri ḥurşīd (32a)

8

mefʿülü/fāʿilātü/mefāʿilü/fāʿilün

1. Dil cān virince luḥfuñ ider dilberā ümīd
Bīmār öñince nitekim eyler devā ümīd

2. Şabr u taḥammül eyledigüm cevruñe bu kim
Mıhr ü vefāñı eylerem ey bī-vefā ümīd

3. Dil seyr-i bāğ-ı ḥüsnüñ ider dāyim ārzū
Cān mīve-i vişālün ider dāyimā ümīd

4. Kılısun ṭavāf-ı Kaʿbe-i kūyin o meh-veşüñ
Eyler şu kim zamānede kesb-i şafā ümīd

5. Demler durur ki cān-ı ʿazīzi Azīzīnün
Būs-ı nigīn-i laʿlün ider serverā ümīd (32a)

9

feʿilātün/feʿilātün/feʿilātün/feʿilün

1. Gerçi biñ var o gülün ʿāşık-ı zārı geçinür
Yoḳdur ammā ki benüm gibi hezārı geçinür

2. Dem olur yüzini göremez o yārün aḡyār
Söyledür olsañ evet hem-dem ü yārı geçinür

3. Eksük olsun göreyin kim mehi kūyına varup
Severin diyü o ḥurşīd ʿizārı geçinür

4. O boyı serv ü yüzi muşḥafuñ evşāfını dil
Şu gibi ezber oḳur ḥāfız-ı cārı geçinür

5. Māyil olmaz zen-i dünyāya ʿAzīzī dil-i pāk
Çü mekes cīfeye ḳonmaz şu ki arı geçinür (32b)

10

fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün

1. Reng-i rüyı gül ruḥ-ı zībā-yı dilberden alur
Nitekim nūrı ḳamer ḥurşīd-i enverden alur
2. Sürme-i ḥāk-i rehūñ gözden siler cūy-ı sirişk
Beñzer ol uğrıya kim ḳomadığı yirden alur
3. Şāh-ı 'ālem de olursañ 'āḳıbet 'ayyār-ı çarḫ
Efser-i zerrīnūñi bir lu' b-ile serden alur
4. Naḫl-i gülşen içre maḳbūl olmasun mı nārven
Kim ḥırāmı ol nihāl-i nāz-perverden alur
5. Zūlf meyl itdükçe la' line 'Azīzī şanuram
Egilüp ḥūr-ı cennet āb-ı kevşerden alur (32b)

11

fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün

1. Sebz-i ḥaṭ kim la' l-i rūḥ-efzā-yı cānāndan çıkar
Berg-i sünbüldür ki āh-ı çeşme-i cāndan çıkar
2. Her şerer kim dūd-ı āhum 'arşa-i ğamda şaçar
Güyyā bir güy-ı zerrīndür ki çevgāndan çıkar
3. Giryeye itdükçe dem-i hecrūñde seyl olup aḳar
Bilmezsin bu deñlü yaşı çeşmümüñ ḳandan çıkar
4. Daḫme-i Ḳārūn-veş ḥāk olmayınca kāḫ-ı ten
Genc-i mihrūñ şanma kim bu ḳalb-i vīrāndan çıkar
5. Maṭla' -ı ḥurşīddür dirsem 'Azīzī tañ degül
Ol der-i devlet-me'āba kim o meh andan çıkar (32b)

12

mef' ilü/fā' ilātü/mef' ilü/fā' ilün

1. Fikr-i ḥaṭuñ ki mülk-i dile ceyš-i ğam çeker
Dil dūd-ı āhdan aña ḳarşu 'ālem çeker

2. Ben çekdüğüm kemân-ı gamı cām-ı ğuşşayı
Meydân-ı ʿışk içinde ne Rüstem ne Cem çeker

3. Mısr-ı gamında ol şeh-i Yūsuf-nazīrimüñ
Demler durur terāzu-yı çeşmüm direm çeker

4. Rūyuñ mişāl-i şafha-i defter beyāz iken
Hayfā ki haṭ gelüp ana bir gün raḫam çeker

5. Merd-i şarāb-ḫāre odur kim ʿAzīziyā
Rez duḫterini şevḫ-ıla bulduğı dem çeker (32b)

13

mefāʿilün/mefāʿilün/mefāʿilün/mefāʿilün

1. Maḫabbet ehline ʿarz it o gül-ruḫsarı görsünler
Cihān bāğında bülbüller fiğān u zārı görsünler

2. Dilā cām içre görmek dileyenler bāde-i rengin
Gözümde ʿaḫs-i mey-gün-ı leb-i dildārı görsünler

3. Gel ey dil naḫd-i eşk ü çeşm ü dāğ-ı sīneñi görsün
Ekābir ḫo ḫisāb-ı dirhem ü dīnārı görsünler

4. Ümīd-i luṭf u iḫsān eylesin ʿuşşāḫ-ı gam-dīde
O şāh-ı mülk-i ḫüsnüñ işigine varı görsünler

5. Yine bir şiʿre māyil dilberi sevdüm ʿAzīzī-veş
Nicʿ olur söylemek şimdengirtü eşʿārı görsünler (33a)

14

fāʿilātün/fāʿilātün/fāʿilātün/fāʿilātün

1. Gördüğünce rām olur aña perī-ruḫsārlar
Var-ise mühr-i Süleymān götürür dīnārlar

2. Kaṭre kaṭre ḫün-ı eşk-i dīde-i Ferhāddur
Lāleler kıldı hüveydā şanmañuz kuhsārlar

3. Güşına girmez gül-i mağrūr-ı ḫüsnüñ ey hezār
Sen gerek gülşende biñ kez eyle āh u zārlar

4. Nola dilde şaşlasam cānā hayāl-i hālūñi
Hoḳḳa içre hıfz iderler nāfeyi ‘ atḫarlar

5. Yāri aḡyār-ile gördükce ‘ Azīzī bāḡda
Şanuram kim hem-dem olmışdur gül-ile hārılar (33a)

15

fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Zaḫm-ı hecr-i yārdan ḳurtulmaḡa yoḳ çāremüz
Āh kim ḳaldı oñulmadı yürekde yaramuz

2. Āsitān-ı yārdan ḡayrı yire itmez nüzül
Ḥaylice yüksek uçar ḳuşdur dil-i āvāremüz

3. Devr-i ḫüsnünde senüñ ey māh bir gün şād olup
Ġuşşadan ḳurtulmadı ḳaldı dil-i ḡam-ḫāremüz

4. Niçe bir dil fülkini ide ḡarīḳ-i baḫr-i ḡam
Bir dem ola görmeye çeşm-i zamāne ḳaramuz

5. Āh elinden ḫīḡ-i hicrānuñ ‘ Azīzī āh kim
Neylediyse eyledi yār-ile kesdi aramız (33a)

16

fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Bāḡda güller ruḡ-ı cānāne beñzer beñzemez
Ġoncalar la‘l-i leb-i ḫandāna beñzer beñzemez

2. Ol gülüñ şevḳ-ı ruḡıyla yanmada yaḳılmada
Mīhr ü meh daḡ-ı dil-i suzāna beñzer beñzemez

3. Ebr-i zülfüñ ḫasretinden dīde-i ter dem-be-dem
Yaş döker kim rişte-i bārāna beñzer beñzemez

4. Yāri ḳomaz gelmege baña raḳīb-i kāferüñ
İşleri vardur hele şeyḫāna beñzer beñzemez

5. Çeşm-i diḳḳatle nazār ḳılsañ ‘ Azīzī bāḡda
‘ Ayn-ı ‘ abher dīde-i ḫübāna beñzer beñzemez (33b)

17

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Dil görüp hālünü çāh-ı zeķanuñda maħbūs
Didi zindāna neden düşdi bu Hindī cāsūs
2. Nażar it āyīnede ‘ aķs-i ħam-ı ebrūna
Nice taħrīr olur ey meh göre yāy-ı ma‘ kūş
3. Dīdeden zülfi ħayāli o mehūñ dūr olmaz
Dirler insāna perī olmaz egerçi me‘ nūs
4. Qıldı miķrāz-ı ğamuñ şem‘ -i şeb-efrūzı şehīd
Qanlı pīrāhenidūr perde-i āl-i fānūs
5. Terk-i ‘ār eyler-istem ‘ āşık olup ‘ ayb itmeñ
‘ Işķ yolın varamaz şāhib-i ‘ār u nāmūs
6. Görse refātını ol kebk-i hümā-pervāzuñ
Cevelāndan güzer eylerdi ‘ Azīzī tāvūs (33b)

18

mefā‘ ilün/mefā‘ ilün/mefā‘ ilün/mefā‘ ilün

1. Gözüñ qan dökmeği ol ğamze-i bī-dāddan görmiş
Zihī ħūnī ki merdüm-küşlüđi cellāddan görmiş
2. Maħabbet āteşine yanmağı pervāneden almış
Qanı göñlüm gibi bir şan‘ atı üstāddan görmiş
3. O meh-ruħsār-ile ben āşinādan gördüğüm cevri
Degül bir kimse mir ‘āt-ı felekde yārdan görmiş
4. Şurāhī derd-ile qan yutmağı peymāne-veş sākī
Belā bezminde beñzer bu dil-i nā-şāddan görmiş
5. Yine bir Hüsrev-i şīrīn-dehen yolına cān virmiş
‘ Azīzī kār-ı ‘ ışķı var-ise Ferhāddan görmiş (34a)

19

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Meğes-i cāna ki la' li o şehūñ h'ān olmuş
Ĥam-ı zūlfı dem-i řāvūs-ı mekes-rān olmuş
2. Beñzer ol cūy-ı şafā-bağşa ' izāruñ kim anuñ
Çevre yanında ĥařuñ sünbül ü reyĥān olmuş
3. Şubĥa dek gözine şevķından uyĥu girmemiş
Māh kūyında o yārūñ gice mihmān olmuş³
4. ' Aķs-i berg-i gül ü nesrīn-ile her cūy-ı çemen
Bir gümüş mā'ī varaķdur ki zer-efşān olmuş
5. Dūn ' Azīzī yine ol mihr-i münīri gördüm
Ĥüs-n-ile māha dönüp āfet-i devrān olmuş (34a)

20

mefā' ilūn/mefā' ilūn/mefā' ilūn/mefā' ilūn

1. Hilālūñ fikr-i ebruñ ile gökde ķaddi dāl olmuş
Şarmış çehre-i zībāsı mihrūñle ĥayāl olmuş
2. Dehān u ķāmet ü zūlfūñ temāşā eyleyen dir kim
Be bu sīmīn-beden başdan ayaĥa ' ayn-ı māl olmuş
3. Nihāl-i ķaddūñe ķonmuş gözūñ şehbāzdur āña
Ĥam-ı ebrūlaruñ misk-i siyehden perr ü bāl olmuş
4. Didiler mūya beñzer ' āķıbet ey meh miyānuñ-çün
Dūn ehl-i diller ortasında niçe ķīl ü ķāl olmuş
5. Seĥerden açmış ol ĥonca ' Azīzī bülbüle dönmiş
Ĥızarmış tāb-ı mülden ' arızı gül gibi āl olmuş (PB 297a)

21

mefā' ilūn/mefā' ilūn/mefā' ilūn/mefā' ilūn

1. O zūlf-i mār misk-āsā ki rūy-ı yāra şarmaşmış
Siyeh ejder durur gencīne-i ruĥsāra şarmaşmış
2. Ten-i zārum ki ķılımışdur iĥāřa ķalb-i vīrānı

³ Birinci mısraın vezni bozuktur.

Örümcek tārıdur şankim yıķılmış dāra şarmaşmış

3. Hatt u haddüñ ğamıyla dün bir āh itdüm ki ağzumdan
Dütünler oldı peydā pāre pāre nāre şarmaşmış

4. Tenümde ham-be-ham olmuş tamarlar dāĝ u mularla
Kebūdī riştelerdür kim gül-i pür-hāre şarmaşmış

5. Nice çāk-i girībān itmeyem ben dest-i ğayretle
‘Azīzī mest olup meclisde yār aĝyāre şarmaşmış (34a)

22

fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Eylesem nāmeyle aĥvālüm n’ola cānāna ‘arz
Kim gedā mektüb-ıla ĥālın ider sulţāna ‘arz

2. Ola kim zencīr-i zūlfine seni bend eyleye
Eyle ol şāha cününüñ ey dil-i dīvāne ‘arz

3. Bundan artuķ nice_olur daĥı velāyet kim bilür
İtmedin ĥāl-i dili ol pīr olası cāna ‘arz

4. Hārdan şekvā içün şāh-ı bahāra şunmaĝa
Ğonca tūmārı olupdur bülbül-i nālāna ‘arz

5. Şi‘r-i dūr-bāruñ ‘Azīzī oķuma nā-ehle kim
Ol ma‘ārif gencidür itme anı nādāna ‘arz (34b)

23

mef‘ülü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün

1. Hecr-i femünle çıķdı gözümde dürer dirīĝ
Güm oldı gitdi yoķ yire bunca güher dirīĝ

2. Urdı getürdi ĥāk-i reh-i kūyuñı şabā
Göz göre gitdi elden o kuĥl-i başar dirīĝ

3. Kıldı iĥāta hatt-ı siyeh kand-i la‘lün
Oldı ‘izārı mūr o teng-i şeker dirīĝ

4. ‘Ayn-ı ‘ināyet-ile raķībe idüp nigāh
Benden o māh eyledi kaţ‘-ı nażar dirīĝ

5. Hâk it yolında eşküñ ü rüyuñ ki yârdan
İtmez ‘Azîzî ‘aşık olan sîm ü zer dirîğ (34b)

24

fe ‘ilâtün/fe ‘ilâtün/fe ‘ilâtün/fe ‘ilün

1. Muştafâ olduğı ey mâh saña nâm-ı şerîf
Halka hulq-ı hasenün eyledi i‘ lâm-ı şerîf
2. Mısr-ı haddüñle sevâd-ı haţuñı seyr idenüñ
Görünür mi gözine Ka‘ be yağod Şâm-ı şerîf
3. Niçe demdür çekerüz rûze-i hecrün şahum
Ni‘ am-ı vaşluñı itseñ n’ola in‘ âm-ı şerîf
4. Şeh-per-i zülfüñ-ile bulsa şeref n’ola hadüñ
Düm-i tãvüs-ile mergüb olur aħkâm-ı şerîf
5. Qanı ol gün ki ‘Azîzî kuluña câmi‘ de
Diyesin cum‘ a namâzın kı lup eyyâm-ı şerîf (34b)

25

fã ‘ilâtün/fã ‘ilâtün/fã ‘ilâtün/fã ‘ilün

1. N’ola gelse meclis-i rindâna çeng ü nây u def
Kim virür bezme şeref peymâne çeng ü nây u def
2. Diñledür her sözini bezm ehline bî-ihtiyâr
Gelse güftâra nidem pîrâne çeng ü nây u def
3. Derd-i mâ-fî’l-bâlini söyler zebân-ı hâl-ile
Geldi şanmañ nâle vü efgâna çeng ü nây u def
4. Meclis içre tolular içmek nic’ olur göresin
Gelsün ey sâķî hele meydâna çeng ü nây u def
5. Düşmeyeydi âteş-i ‘ışka ‘Azîzî ‘üd-veş
İñlemezdi böyle yana yana çeng ü nây u def (35a)

26

fe ‘ilâtün/fe ‘ilâtün/fe ‘ilâtün/fe ‘ilün

1. ‘Ades-i hāl-i ‘izāruñ bulur ey meh revnağ
Tāb-ı mülden ki ruħuñ derlese burçağ burçağ
2. Yanaşup hıdmet iderdüm o şeh-i hūbāna
Nağd-i vaşlını bileydüm virecegin baña hağ
3. Server-i mülk-i ğamem her ne yire ‘azm itsem
Dūd-ı āhum çeker öñümce duħānı sancağ
4. İki dilber şanuram leb-be-leb olup öpüşür
Meclis-i meyde o meh cāma degürdükçe dudak
5. Nağd-i cāna aluram ‘ālem-i vaşl-ı yārı
Virselerm almazın ammā ki cihānı aylak
6. Beni ırmağ dileyelden reh-i kūyından o meh
Ĝam-ile oldı gözüm yaşı ‘Azīzī ırmağ (35a)

27

fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Berg-i gül mihr-i ruħuñdan aħz ider rengīnlik
Cām-ı mül ‘ağs-i lebünden kesb ider la‘īnlik
2. Bir leğāfet var ki ey gül-ruħ görünse nāgehān
Ādemün ‘ağlın alur sineñdeki sīmīnlik
3. Ĝirre olma ħüsnüñe kendün görüp āyīnede
Gel benüm māh-ı cihānum eyleme ħod-bīnlik
4. Görünen gül gül degül encüm şerār-ı āh ile
Şaħn-ı gerdünü ser-ā-ser eyledüm nesrīnlik
5. Olmadın yārına vāşıl levħ-i kūha gerçi kim
Ĝāme-i tışeyle ħazdı kūh-ken şīrīnlik
6. N’ola bī-ğam olmasa cān-ı ‘Azīzī bir nefes
‘Āşık-ı dil-ħastenün kārı olur ğam-ğīnlik (35b)

28

me‘ülü/fā‘ilātü/me‘ülü/fā‘ilün

1. Rif^c at dilerseñüz sözüm ey dōstān tutuñ
Ol şehr-yār-ı hüsn işiginde mekān tutuñ
2. Burc-ı cefāyı menzil idindi o māh çün
Ey āh u nāle siz de reh-i āsumān tutuñ
3. Meydān-ı ğamda başımı gūy-ı belā bilün
Ḳadd-i ḥamīdemi aña bir şavlecān tutuñ
4. Girmez sözi kulağımuza pārsālaruñ
Biñ kerre dirse pendimüze gūş-ı cān tutuñ
5. Ḥıdmetler eylesün dil ü cāndan ^c Azīziyi
Gülzār-ı kūyına ol şehün bāġbān tutuñ (35b)

29

mef^c ūlü/fā^c ilātü/mefā^c ilü/fā^c ilün

1. Çün şem^c -i ser-keş olma çü sāye fütāde-dil
Ne yavuz ol aşıl ne yavaş ol dilā başıl
2. Hechr-ile cān virüp gehī vaşl-ile bul ḥayāt
Fāş itme ^c ışk-ı yāruñı aġyāre öl diril
3. Bezm-i vişāl-i yāre irem dirseñ ey gönül
Mānend-i eşk-i dīde vü cür^c a dökül şaçıl
4. Başuñ gerekse saña eyā zülfi-rū-siyeh
Ṭolaşma zülfi-yāre gel andan üzül kesil
5. Sāye-mişāl pīrehenüm içre cism-i zār
Oldı ğamuñla şām-ı belāda ḥayāl-i zıl
6. Düşmek dilerseñ il diline ger ^c Azīziyā
Ḥançer-mişāl bir güzelüñ yanına taķıl
7. Esrār-ı ḥatt-ı la^c lüñi ögsek de mū-be-mū
Şi^c rüm Ğubāri şı^c ri-yile oldı kıl-be-kıl (35b)

30

fe^c ilātün/fe^c ilātün/fe^c ilātün/fe^c ilün

1. Cevr idüp bendeñe her gāh benüm sulṭānum
Olma a^c dāyıla hem-rāh benüm sulṭānum

2. Umaram vaşluña irmek ne qadar müşkil ise
Umarın irgüre Allāh benüm sultānum
3. N'eylesün manşıbını şāh-ı cihānuñ aña kim
İşigün hıdmetidür cāh benüm sultānum
4. Şehr içinde bu qadar bulmaz idi qadr ü şeref
Sürmese pāyuña yüz māh benüm sultānum
5. Devr-i hüsnünde 'Azīzī kuluñuñ lāyık mı
Rüz u şeb kārı ola āh benüm sultānum (PB 395b)

31

fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilün

1. Bitmedi qaddūñ gibi bir hoş nihāl ey serv-i sīm
Qopmadı zülfūñ gibi bir sünbül-i 'anber-şemīm
2. Qaddūñ üzre 'anberīn qaşuñ nihāl üstinde nūn
Haddūñ üzre zülf-i müşgīn cūybār üstinde cīm
3. Muşhaf-ı hüsnünde gūyā qaşlaruñ yāsındür
Qamet ü zülf ü dehānuñ şekl-i elf ü lām ü mīm
4. Eşkümuñ deryāsı içre bir şadefdür yir ü gök
Ol şadef içinde sensin ey güneş dürr-i yetīm
5. Luţfuñ eylerse recā n'ola 'Azīzī-i gedā
Bende-i muhliş du'ā-gūyuñdur ey şāh-ı kerīm (36a)

32

mefā'ilün/mefā'ilün/mefā'ilün/mefā'ilün

1. Geçüp şehr-i Qalaţaya müdām içmek diler gönlüm
Gezüp meyḥāne mey-ḥāne müdām içmek diler gönlüm
2. Alup şa'riyye vü ḥalkaca şatmağ-ıçün ḥalka?
İdüp bir meclis-i 'ālī müdām içmek diler gönlüm
3. Geçüp mülk-i Sitanbuldan varup ol şehr-i a'lāda
Olup bir şāh-ı ḥübāna gulām içmek diler gönlüm
4. Şu deñlü bādeye düşdi lebūñ şevkıyla dün vü gün

İdüp çeşmüme uyhuyı Һarām içmek diler göhlüm

5. ‘Azīzī Cem gibi elden Һomayup cām-ı gül-gūnı
Zamān-ı ‘ömr olunca_itmām tamām içmek diler göhlüm (36a)

33

fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün

1. Çemenī cāme ile serv-i dil-ārāsın sen
Berg-i sebz içre yaҺod bir gül-i ra‘nāsın sen

2. Cāme-i sebz ile ey Һızr-ı zamānum gūyā
Bir yeşil Һonlu güzel Һūfī-i gūyāsın sen

3. Ya meleksin ya Һamer Һāk-ı zebercedde yaҺod
Yem-i aҺdarda nihān bir dūr-i yektāsın sen

4. Yaraşur egnüñe geysen yeşil aҺlas cānā
Bir perī-çehre hümā şīvelü fersāsın sen

5. Nice meyl eylesesün cān-ı ‘Azīzī saña kim
Hulle-i sebz ile bir Һūrī-i zībāsın sen (36a)

34

mef‘ülü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün

1. Hergiz ne seyr-i bāğ u ne verd-i ter isterin
Bir sīb eñeklü Һonca-dehen dilber isterin

2. İnce belini Һoçmağa mānend-i zer-kemer
Deyr-i cihānda bir büt-i sīmīn-ber isterin

3. Bezm-i Һamuñda la‘lüñe meyl itdigüm bu kim
‘Ays-ı müdām eylemege sāğar isterin

4. İl manşıb u riyāset umar işigüñde ben
Sen şehr-yāra Һıdmet için bir yer isterin

5. Ölince Һapusında ‘Azīzī Һul olmağa
Bir Һüsni Һüb u Һulķı güzel server isterin (36a)

35

fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Zāhir oldukça kenār-ı āsmānda māh-ı nev
Şanuram kim şehr-i Şāmı seyr ider bir māh-ı nev
2. Her elif kim sīneme çekdüm nigārā ‘ışkuña
Oldı mihrün gelmek için albüme bir rāh-ı nev
3. Ben o şāh-ı kişver-i ‘aşqam ki bī-ayl ü aşem
Kim yanumda bir durur çetr-i kühen ar-gāh-ı nev
4. Ol boyı servüñ zenehdānı ayāliyle gönül
Beñzer ol bostāna kim içinde ola çāh-ı nev
5. Āsitānuñ ıdmetin görüp ‘Azīzīye maal
N’ola ihsān eyleseñ şāhum aña bir cāh-ı nev (36b)

36

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Sāi meyhāneyi vaşf itme şaqın zühhāde
Yosa mescid gibi anda biraur seccāde
2. Vaşl-ı yāre mey-i eşk-ile irişsem tañ mı
Kim olur zev u şafā bezmine bādī bāde
3. Dostlu aı yirin bulsun efendi dirseñ
Yād idüp ben uluñı yādı getürme yāde
4. Kim ola sevmeye ol nal-i semen-sīmāyı
Naşı üb ola vü egnine geye a sāde
5. Bend olur ‘ış duzaına ‘Azīzī ol kim
Dil ü cān nadini şaydı o gözi şayyāde (33b)

37

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Ğam-ı zülfüñ-ile [seyl] oldı yaşum üftāde
Dir gören almış ayalarda bu merdüm-zāde
2. ‘As-i ebrūlaruñı dīde-i pür-nemde gören
Didi māhīleri gör nice gezer deryāda
3. Şöyle beñzer am-ı ebrüñı görüpdür meh-i nev
Reşkten iki bükülmüş felek-i mīnāda

4. Her gün aḥşāma degin kūyuñı tolanmaz idi
Olmasa mihrüñ eger mihr-i cihān-ārāda

5. Bāde-nüş ol yüri her laḥza idüp ‘ayş-ı bülend
Virmedin çarḥ-ı felek ‘ömr-i ‘Azīzī bāda (36b)

38

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Tek ḳabül eyle beni ḳulluḡa şimşād gibi
Ḥidmetüñde yeleyin yüpüreyin bād gibi

2. ‘Aḳlını ḥayret alur her kime kim hecrüñde
Söylesem ḳışşa-i pür-ḡuşşamı şeyyād gibi

3. Yükledürsin dile bār-ı ḡam-ı cevri her bār
O belā-dīde ḡamuñ çekmege mu‘ tād gibi

4. Gele ey ḥüsrev-i şīrīn-dehenüm luṭf eyle
Bī-sütün-ı ḡama şalma beni Ferhād gibi

5. Ḳıl naḡar ḥāl-i ‘Azīzī-i ḡarībe ḡāhī
Aşınāyı kerem it görme begüm yād gibi (37a)

39

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Key yaraşsun dir iseñ egne libās-ı āl gey
Ger dilersen varalum bāzāra ey gül al gey

2. Ḳanlı yaşumdan geyersen ben n’ola gül-gün ḳabā
Ḡonca-i mevzün gibi sen geh yaşıl geh āl gey

3. Bir nemed geydüm şanasın egnüme key yaraşuḡ
Şöyle tezyīn itdi cismüm penyelerle dāl gey

4. Pīr-i ‘ışḡa çün mürīd olup urunduñ tāc-ı Key
Dönme pīründen ölürsen key şaḡın abdāl key

5. Çün libās-ı faḡr-ile faḡr eyledi Āl-i ‘Abā
Sen de anlar ‘aşḡına dāyim ‘Azīzī şāl gey (37a)

KAYNAKLAR

- ÂŞIK Çelebi (1971), *Meşâiru's-Şuarâ*, Haz. G. Meredith Owens, Messrs. Luzac and Company, Londra.
- CODRINGTON, Oliver (1892), "Catalogue of the Arabic, Persian, Hindustani, and Turkish Manuscripts in the Library of the Royal Asiatic Society", *Journal of Royal Asiatic Society*, s. 501-509
- ERGUN, Sadeddin Nüzhet (1946), *Türk Şairleri*, II., İstanbul
- FLEMMING, Barbara (1994), "Notes On Arûz in Turkish Collections", *Arabic Prosody and it's Applications in Muslim Poetry*, Swedish Research Institute in Istanbul, Uppsala.
- GIBB, Elias John Wilkinson (1904), *A History of Ottoman Poetry*, III, Lowe Brydone Ltd., Londra.
- İSEN, Mustafa (1984), "Zagreb Bilimler Akademisindeki El Yazmaları", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sayı: XXIX, s. 128-136.
- İSEN, Mustafa (1994), *Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- KÂFZÂDE Fâizî, *Zübdetü'l-Eş'âr*, Süleymaniye Kütüphanesi Hüsrevpaşa 573.
- KÂTİB Çelebi (1941), *Keşfü'z-Zünûn 'an Esâmî'l-Kütüb ve'l-Fünûn*, haz. M. Şerefeddin Yaltkaya, Kilisli Rifat Bilge, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KINALİZÂDE Hasan Çelebi (1989), *Tezkiretü's-Şuarâ*, II, Haz. İbrahim Kutluk, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Mecmûa-i Eş'âr*, Atatürk Kitaplığı Muallim Cevdet yazmaları O.000103.
- MÜSTAKÎMZÂDE Süleymân Sa'deddîn, *Mecelletü'n-Nisâb fî'n-Neseb ve'l-Künâ ve'l-Elkâb*, Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi 628.
- LEVEND, Agah Sırrı (1957), *Türk Edebiyatında Şehr-Engizler ve Şehr-Engizlerde İstanbul*, İstanbul Fethi Derneği İstanbul Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- PERVÂNE Bey, *Mecmûatü'n-Nezâir*, Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Bağdat, 406.
- RİYÂZÎ Mehmed, *Riyâzu's-Şuarâ*, Nuruosmaniye Kütüphanesi, 3724.
- SCHMIDT, Jan (2011), *A Catalogue of the Turkish Manuscripts in the John Rylands University Library at Manchester*, Brill, Leiden.
- ŞEMSEDDİN Sâmi (1306/1889), *Kâmûsu'l-A'lâm*, IV, Mihran Matbaası, İstanbul.